

Sygn. akt II USK 75/22

POSTANOWIENIE

Dnia 8 grudnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z odwołania J.K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Warszawie
o wypłatę emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 8 grudnia 2022 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z dnia 20 października 2021 r., sygn. akt III AUa 222/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. nie obciąża ubezpieczonego kosztami pełnomocnika organu rentowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

W wyroku z dnia 20 października 2021 r., sygn. akt III AUa 222/21, Sąd Apelacyjny w Warszawie – w sprawie z odwołania J.K. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Warszawie – oddalił apelację ubezpieczonego od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Warszawa Praga w Warszawie z dnia 10 listopada 2020 r., sygn. akt VII U 445/20, w którym Sąd Okręgowy oddalił odwołanie J.K. od decyzji organu rentowego z dnia 5 lutego 2020 r., znak: [...], w której ZUS [...] Oddział w Warszawie przyznał J.K. prawo do emerytury od 2 stycznia 2015 r. – jednocześnie zawiesił wypłatę emerytury z uwagi na brak zakończenia przez J.K. stosunku pracy.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego ubezpieczony zaskarżył skargą kasacyjną. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano, że „w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, tj. wykładnia przepisu art. 100 i 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W ocenie odwołującego dotychczasowa wykładnia przepisów art. 100 i 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS jest błędna. Przepis pozwalający na wstrzymanie wypłaty świadczenia stanowi bowiem wyjątek od obowiązku wypłaty świadczenia, a jego wykładnia powinna być zawężająca. Tymczasem dotychczasowa linia orzecznicza prowadzi do wydawania przez ZUS jawnie błędnych decyzji, za które organ rentowy nie ponosi żadnych konsekwencji, albowiem co do zasady są one zgodne z dotychczasową błędną interpretacją tego przepisu. Pora zatem odstąpić od linii orzeczniczej, która jest krzywdząca dla obywateli Państwa, skoro Sądy powszechne (w realiach niniejszej sprawy Sąd Apelacyjny w Warszawie), wprost tłumaczą obywatelowi, że „choć z wielkim żalem” to muszą oddalić apelację, bo „niestety” Sąd Najwyższy wyłożył przepis w inny, niekorzystny dla obywatela osób. Nijak ma się to do realizacji zasad Demokratycznego Państwa Prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, skoro już sam Sąd Apelacyjny w Warszawie przyznaje, że wydaje wyrok niesprawiedliwy (z wielkim żalem), ale zgodny w innym dotychczasowym wyroku Sądu Najwyższego. To właśnie pokazuje, że pora odstąpić od błędnej dotychczas wykładni Sądu Najwyższego przepisu art. 100 i 103a ustawy emerytalnej, aby jego wykładnia nie krzywdziła obywateli Państwa i aby inne Sądy powszechne wzorujące się na wykładni Sądu Najwyższego mogły wydawać wyroki zgodne z sumieniem sędziego i zgodny z poczuciem słuszności i sprawiedliwości. Zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie, oddalający apelację w niniejszej sprawie, nie powinien ostać się w obrocie prawnym, ponieważ jest on co prawda zgodny z literalnym brzmieniem przepisów i dotychczasową - w ocenie odwołującego błędną - wykładnią, lecz jest on też jawnie niesprawiedliwy, co kłóci się z pojęciem sprawiedliwości społecznej i nadrzędną funkcją wymiaru sprawiedliwości”.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o: 1. wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, 2. w przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania - oddalenie skargi kasacyjnej,

3. zasądzenie od odwołującej się na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w Warszawie kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ubezpieczonego nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

W świetle utrwalonego już orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na tle którego to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu

Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571); 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179); 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, LEX nr 864002; z dnia 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, LEX nr 560504) i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa i praktyki sądowej. Wymóg ten jest uzasadniony publicznymi celami rozpoznania przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2007 r., V CSK 356/07, LEX nr 621243).

Uwzględniając przedstawione założenia interpretacyjne należy stwierdzić, że pełnomocnik skarżącego nie przedstawia istotnego zagadnienia prawnego sprawy w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Przede wszystkim uzasadnienie wniosku zostało ograniczone do prostej negacji stanowiska orzecznictwa w zakresie analizy interpretacyjnej przepisu art. 103a ustawy emerytalno-rentowej. W ocenie skarżącego jest ona błędna, a wydany wyrok kłóci się z pojęciem sprawiedliwości społecznej i nadrzędną funkcją wymiaru sprawiedliwości. Poza takim ogólnikowym twierdzeniem brakuje w uzasadnieniu wniosku odpowiedniej juredycznej argumentacji, którą skarżący wykazałby, że w sprawie rzeczywiście występuje istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Brakuje ponadto zestawienia twierdzeń uzasadnienia wniosku z odpowiednimi przepisami Konstytucji RP. W utrwalonej i ujednoliconej linii orzeczniczej Sąd Najwyższy przyjmuje, że art. 103a ustawy emerytalnej wiąże prawo do wypłaty (realizacji) emerytury z uprzednim rozwiązaniem stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego emeryt wykonywał pracę przed dniem nabycia prawa do emerytury (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 6 grudnia 2007 r., I UK 133/07 (LEX nr 863926); z dnia 15 maja 2018 r., I UK 118/17 (LEX nr 2552682); z dnia 20 października 2020 r., III UK 183/19 (OSNP 2021 nr 9, poz. 105). Podkreśla się przy tym, że nie budzi wątpliwości, że po rozwiązaniu stosunku pracy może dojść do zawarcia nowej umowy i kontynuowania zatrudnienia. Negując pogląd wyrażony w sprawie I UK 229/06, Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 3 marca 2011 r., II UK 299/10 (LEX nr 817535) uznał, że celem art. 103a ustawy emerytalnej jest uniemożliwienie ubezpieczonym równoczesnej realizacji prawa do emerytury przez jej wypłatę, z osiąganiem jakiegokolwiek przychodu z tytułu zatrudnienia kontynuowanego po nabyciu prawa do emerytury u pracodawcy, na rzecz którego realizowali je przed nabyciem prawa do wymienionego świadczenia. Innymi słowy, osoba ubiegająca się o emeryturę i pozostająca w zatrudnieniu musi liczyć się z tym, że z dniem spełnienia wszystkich ustawowych warunków niezbędnych do nabycia prawa do wnioskowanego świadczenia, wprowadzie prawo to uzyska, jednakże jego realizacja (wypłata świadczenia) nastąpi dopiero wówczas, gdy rozwiąże stosunek pracy łączący ją z pracodawcą (pracodawcami), na rzecz którego świadczyła pracę bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury. W przeciwnym razie prawo do emerytury ulegnie zawieszeniu, skutkujące wstrzymanie jego realizacji do czasu rozwiązania stosunku pracy. Sąd Najwyższy jednocześnie podkreślił, że nie jest istotne, czy potwierdzenie spełnienia ustawowych przesłanek nabycia prawa do emerytury nastąpi już w toku postępowania administracyjnego przed organem rentowym, czy też dopiero w następstwie ustaleń dokonanych w postępowaniu sądowym, wszczętym na skutek odwołania wniesionego od decyzji organu rentowego odmawiającej przyznania prawa do emerytury. Powyższe stanowisko zostało potwierdzenie w wielu późniejszych orzeczeniach Sądu Najwyższego (por. wyrok z dnia 8 listopada 2017 r., III UK 227/16, LEX nr 2428285 i przywołane tam orzecznictwo). Podkreśla

się w nim także to, że część ubezpieczonych ubiegających się o prawo do emerytury uzyskuje to prawo niezwłocznie, a część dopiero w następstwie orzeczenia organu odwoławczego (sądu). Nie stanowi to jednak istotnej cechy różnicującej, która w świetle zasady równości wyrażonej w art. 32 ust. 1 Konstytucji uzasadniałaby odmienne (uprzywilejowane) traktowanie tej drugiej grupy osób, przez umożliwienie im równoczesnej realizacji prawa do emerytury przez jego wypłatę przy osiągnięciu jakiegokolwiek przychodu z tytułu zatrudnienia kontynuowanego po nabyciu prawa do emerytury u pracodawcy, na rzecz którego realizowali je przed nabyciem prawa do wymienionego świadczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2022 r., II USK 584/21, LEX nr 3322313). Skarżący nie przedstawił w uzasadnieniu wniosku przekonującej argumentacji polemicznej, w której zakwestionowałby dotychczasowe stanowisko judykatury w zakresie analizy interpretacyjnej wskazanych przepisów prawa.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. (pkt 1.). Rozstrzygnięcie zawarte w pkt 2. niniejszego postanowienia ma podstawę w art. 102 k.p.c.

as

I.n